

בס"ד. ש"פ תזריע-מצורע, ג' אייר ה'תשמ"ז*

גן נעול אחותי כלה גל נעול מעין חתום¹, ומביא אדמו"ר מהר"ש בעל יום ההולדת דב' אייר בהמאמר דפ' תזו"מ בהמשך מצה זו תר"ס² פירוש התרגום, דכמו שגן עדן הוא נעול וא"א ליכנס בו כי אם נפשות הצדיקים, כן ישראל אוגדין פתחיהם לבעלם זה הקב"ה. ומבאר בהמאמר³, דגן הוא תענוג, וענין גן נעול הוא שאין התענוג רק באלקות, ועמך לא חפצתי⁴. ולהעיר שבהמאמר שלפני זה⁵ מבאר דגן נעול הוא סור מרע⁶. דענין סור מרע הוא בעיקר בפועל ממש. והחידוש שבמאמר זה (ע"פ פירוש התרגום) הוא⁷, דגן נעול הוא שגם התענוג שלו הוא רק באלקות⁸.

והנה במצו"ד עה"פ מפרש, שישראל הם כגן הנעול שאין מי שיוכל לבוא בו כי אם בעל הגן. וצריך להבין, הרי זה שגן הוא תענוג הוא גם בגן כפשוטו, וא"כ, גם מהמשל דגן נעול כפשוטו מובן דענין אוגדין פתחיהן הוא שהתענוג שלו הוא רק באלקות, ומה מיתוסף בהבנת הענין דישראל אוגדים פתחיהם ע"י הפירוש שגן נעול קאי על גן עדן. ובפרט דגן נעול בפשטות (כפירוש המצו"ד) מתאים לכאורה יותר להנמשל. דכיון שגן נעול בהנמשל הוא התענוג של האדם (ישראל) שהוא נעול וסגור מלהתענג בתענוגי העולם⁹, הרי המשל המתאים לזה לכאורה הוא מגן סתם, ולמה מפרש התרגום שגן נעול קאי על גן עדן שהוא (מלכתחילה) התענוג באלקות.

(ב) **ויובן** זה ע"פ מ"ש בהמאמר, דגן נעול הוא כענין הקידושין. ומבאר זה ע"פ הידוע¹⁰ בענין קדשנו במצותיך ותן חלקנו בתורתך¹¹, דקדשנו במצותיך הוא מלשון קידושין, דענין הקידושין הוא הזמנה, שהאשה המתקדשת היא מזומנת ומיוחדת לבעלה ועי"ז היא נאסרת על כל העולם¹², ותן חלקנו בתורתך הו"ע

* יצא לאור בקונטרס ב' אייר — תש"נ, "לקראת ב' אייר, תפארת שבתפארת, יום הולדת כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע — הננו מוציאים לאור .. ל' ניסן, אדר"ח אייר, שנת ה'תשנ"ו.

- 1) שה"ש ד, יב.
- 2) פי"ד (ע' יט). וראה גם ד"ה זה באוה"ת שה"ש כרך ב (ע' תלב. שם ע' תמג).
- 3) פט"ו (ע' כא). וכ"ה באוה"ת שם (ע' תלב).
- 4) תהלים עג, כה.
- 5) דפ' שמיני פי"ג (ע' יח).
- 6) ויש לומר, דבסור מרע נכלל גם תאוות היתר.
- 7) להעיר, שגם במאמר זה (פט"ז — ריש ע' כב) דגן נעול הוא "שיהי' פיה נעול מדבר דברים בטלים". אבל ביאור זה אינו בהמשך לפירוש התרגום עה"פ גן נעול.
- 8) להעיר מלקו"ת שלח מה, סע"א ואילך (ועד"ו בלקו"ת פינחס עה, ד) "זנות נק' בחי' התלהבות ורשפי אש זרה כמו זונה הלהוטה אחרי זרים". דמזה מובן, שענין אוגדין פתחיהן הוא לא רק שאינו עושה בפועל אלא שגם אינו להוט אחרי תאוות.
- 9) ובפרט שמהלשון אוגדין פתחיהן מוכח שצריך לפעולה, לאגוד את פתחו, שלא יתענג בתענוגי העולם.
- 10) לקו"ת שמע"צ צא, א — הובא באוה"ת שבהערה 2. וראה גם לקו"ת במדבר טז, ג. בלק סח, ב. ועוד.
- 11) תפלת שבת ויו"ט.
- 12) קידושין ב, ב ובתוס' שם ד"ה דאסר לה אכו"ע כהקדש.

הנישואין, המשכה בפנימיות, ועד שהאדם קולט את ההמשכה, ועד שנעשית חלקנו¹³ (דישראל). וזהו קדשנו במצותיך ותן חלקנו בתורתך, דההמשכה שע"י המצוות היא בבחינת מקיף, ופעולתה בהאדם המקיים את המצוה היא (בעיקר¹⁴) שיהי' מובדל מהתאוות ומכל מדות הרעות, בדוגמת קידושין, דזה שהאשה מתקדשת לבעלה הוא (בעיקר) זה שהיא נאסרת על כל העולם¹⁵. ועי"ז הוא נעשה כלי לקלוט אור התורה, ותורתך בתוך מעי¹⁶, נישואין.

ויש להוסיף, שהדמיון דמצוות ותורה לאירוסין ונישואין הוא בשני ענינים. באופן ההמשכה, שההמשכה דהמצוות בהאדם המקיים את המצוה היא בבחינת מקיף (אירוסין) וההמשכה דתורה בהאדם העוסק בתורה היא בפנימיות (נישואין) כנ"ל. וגם בההמשכה עצמה. דההמשכה דתורה היא המשכה נעלית ופנימית יותר מההמשכה דמצוות¹⁷ [ועד שההמשכה דמצוות היא בחינת אחוריים לגבי ההמשכה דתורה¹⁸], ולכן¹⁹, ההמשכה דתורה היא דוגמת המשכת הטיפה (נישואין) שהיא המשכה עצמית. ויש לומר, שגם ענין זה מרומז בותן חלקנו בתורתך. דבלשון חלקנו שני ענינים. שהתורה נעשית חלקנו דישראל (כנ"ל), ושהיא חלק מהקב"ה¹³, דכשאתה תופס בחלק מן העצם אתה תופס בכלו²⁰.

ויש להוסיף, דזה שקדשנו במצותיך הוא הקדמה לותן חלקנו בתורתך, הוא מהטעמים על זה שקודם יציאת מצרים נאמרה פרשת החודש²¹, שיש בה כו"כ מצוות [שנוהגות לדורות ונמנות במנין המצוות], כי ביציאת מצרים הותחל הענין דמתן תורה²², ולכן לפני יציאת מצרים נצטוו בכמה מצוות, שזה הי' הקדמה

13 ראה אוה"ת תצא ע' תתעא.

14 ראה לקו"ת ברכה שם ובהמאמר שם (ריש ע' כ) שזהו המכוון דמצוות.

15 ראה גיטין פב, ב "קידושי דשמעון לא אהנו", דקידושין שאינם אוסרים על שום אדם אינם קידושין.

16 תהלים מ, ט. וראה תניא פ"ה (ט, סע"ב ואילך).

17 ראה גם לקו"ת בלק עד, א דבמעלת התורה על המצוות שני ענינים "שהיא המשכת בחי' עליונה יותר

.. וגם .. (ש)ע"י התורה נמשך הגילוי בבחי' פנימיות".

18 לקו"ת בלק סח, ב. שם עא, ב.

19 כ"מ בלקו"ת בלק שם (סח, ב).

20 המשך תרס"ו ע' תקכב. המשך תער"ב ח"א ע' תקנג. וראה גם שם ע' תטו. ח"ב ע' א"פא. ועוד. וראה

ספר השיחות ה'תש"א ע' 32 הע' 19.

21 בא יב, א ואילך.

22 ראה לעיל ע' קמט, שבהגאולה דיציאת מצרים ניתן הכח גם על הגאולה והחירות דהתחתונים (ביטול

הגזירה שלא יעלו למעלה).

ולהעיר משמו"ר ספט"ו, שמדבר בענין האירוסין שהיו (בכללות) במתן תורה — ומביא ע"ז את הפסוק

החודש שנאמר לפני (וסמוך ל) יציאת מצרים.

ועפ"ז יומתק שיציאת ישראל ממצרים היתה בזכות שקבלו התורה (פרש"י עה"פ שמות ג, יב. משמו"ר

פ"ג, ד) — אף שהסיבה (הזכות) צריכה להיות לפני המסוכב (היציאה ממצרים) * — כי הענין דמתן תורה

התחיל ביציאת מצרים.

להענין דמתן תורה שהתחיל ביציאת מצרים. ולאחרי זה נצטוו עשר מצוות במרה²³ שזה הי' הכנה למתן תורה בפועל. ובכללות יותר יש לומר, דזה שהתורה מתחלת בבראשית משום כח²⁴ מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים²⁵ הוא ע"ד ההקדמה דמעשה המצוות לתורה, כי רובם של המצוות תלויות בארץ (נחלת גוים).

ויש לומר, שזהו גם מהטעמים על זה שקודם חג השבועות זמן מתן תורתנו ישנם כו"כ מצוות מיוחדות, המצוות דחג הפסח ומצוות ספירת העומר. דכמו שבכל יום, כשהאדם נעשה ברי' חדשה²⁶, (עיקר) לימוד התורה הוא לאחרי קיום כו"כ מצוות (ק"ש, תפילין, תפלה וכו')²⁷, עד"ז הוא בזמני השנה, שבחג הפסח בכל שנה ושנה הוא לידת ישראל²⁸, שלאחרי קיום המצוות המיוחדות דזמנים אלו (מצוות דחג הפסח ודימי ספירת העומר) הוא זמן מתן תורתנו.

ד) וממשיך בהמאמר, דכמו שקידושי איש ואשה כפשוטם הוא ע"י שהאיש נותן לה דבר (פרוטה או שוה פרוטה) שבו היא יכולה לקנות חיי נפשה, עד"ז הוא בנוגע לזה שהקב"ה קדשנו במצותיו, שע"י קיום המצוות נמשך חיות להאדם שמקיים המצוות, כמ"ש²⁹ אשר יעשה אותם האדם וחי בהם. והגם שהמצוות הם רצון העליון, דרצון הוא בחינת סובב שמצד עצמו הוא קדוש ומובדל מהעולמות, מ"מ, נמשך מאור זה חיות להאדם שמקיים המצוות, חיות פנימי³⁰. וכמובן גם מזה שהאור שנמשך ע"י המצוות פועל (לא רק במחשבה דיבור ומעשה שלו, אלא) גם בהמדות ועד בהרצון ותענוג שבו, וכמובא לעיל (סעיף א"ב) מהמאמר, שע"י המצוות נעשה מובדל מהתאוות ומכל מדות הרעות, ושענין אוגדין פתחיהן (שנעשה ע"י המצוות) הוא שאין לו תענוג אלא באלקות. אלא שכל זה הוא רק בחיצוניות הלב ולא נקלט עדיין בתוך תוך עומק לבבו. ולכן נק' ארוסה³¹.

ועפ"ז יש לבאר פירוש התרגום שגן נעול קאי על גן עדן שא"א ליכנס בו כ"א נפשות הצדיקים, כי הענין דאוגדין פתחיהן באופן הנ"ל שגם התענוג שלו הוא רק באלקות, הוא ע"י המשכת האור מלמעלה (ע"י קיום המצוות), ולכן המשל על זה הוא מגן עדן, תענוג אלקי (שמלמעלה)³². ויש לומר, דזה שמביא בהמאמר

23) סנהדרין נו, ב.

24) תהלים קיא, ו.

25) פרש"י ר"פ בראשית.

26) ראה שו"ע אדה"ז מהדו"ב או"ח ס"ד סי"ג י"ד.

27) ראה שו"ע אדה"ז או"ח ר"ס קנה "מצוה מן המובחר לקבוע אותה מיד אחר התפלה". וראה לקו"ת ברכה צו, ב. וראה לעיל ח"ב ע' קכח.

28) יחזקאל קאפיטל טז.

29) אחרי ית, ה. ובלקו"ת שה"ש ב, א [ועד"ז בדרך חיים פע"ה (פב, א ואילך)] "וחי בהם — שמקבל מהם חיות".

30) ראה גם לעיל ע' נח. ולהעיר מתניא פמ"ו — ראה לעיל שם הערה 50.

31) ראה לקו"ת מטות פה, ג, דכשנקלט האור "בתוך תוך עומק לבבו", אז דוקא נק' נשואה.

32) והלשון אוגדין פתחיהן (ראה לעיל הערה 9) — אף שהתענוג שלו הוא רק באלקות — יש לומר, כי גם בחינה זו נק' אתכפאי (ראה לקו"ת שם פד, ג). ולהעיר מספהמ"צ להצ"צ צו, א"ב, דגם כשיש לו אהבת ה' אלא שהאהבה היא רק בחיצוניות הלב, נכלל זה ב"כובש את יצרו".

(בתחלתו) פירוש התרגום, הוא, כי פירוש זה הוא היסוד להביאור שבהמאמר שאוגדין פתחיהן הו"ע קדשנו במצותיך.

(ה) **ובעומק** יותר יש לומר בהקדים הביאור בזה שמאריך בהמאמר בענין ותן חלקנו בתורתך (שהו"ע הנישואין), דלכאורה, הרי במאמר זה הוא מבאר שגן נעול הוא ענין קדשנו במצותיך, ומה נוגע כאן לבאר הענין דותן חלקנו בתורתך. ובפשטות יש לומר, דזה שמבאר כאן הענין דותן חלקנו בתורתך נוגע לגל נעול שבהמשך הכתוב. דאיתא במדרש³³ גן נעול אלו הבתולות גל נעול אלו הבעולות, ומבאר הצ"צ³⁴ דגן נעול הוא בחינת ארוסה וגל נעול הוא בחינת נשואה. [ויש לקשר זה עם פירוש הצ"צ³⁵ דגל נעול הו"ע גל³⁶ עיני ואביטה נפלאות מתורתך, כי עיקר ענין הנישואין יהיו לעתיד לבוא³⁷, לפי שאז יהי³⁸ הגילוי דפנימיות התורה³⁹]. אבל, כיון שבמאמר זה (דההמשך מצה זו) מדבר רק בענין גן נעול (והביאור דגל נעול מתחיל בהמאמר שלאחריו⁴⁰), מסתבר לומר, דזה שמבואר במאמר זה הענין דותן חלקנו בתורתך הוא כי עי"ז מיתוסף ביאור בהבנת הענין דגן נעול. דזה שע"י העבודה דגן נעול (קדשנו במצותיך) באים לותן חלקנו בתורתך, קליטה בפנימיות, הוא, לפי שההמשכה דהמצוות שעל ידה נעשה הקידושין היא באופן דוחי בהם בחיות פנימי (כנ"ל סעיף ד). אלא שגילוי ענין זה הוא בהנישואין דותן חלקנו בתורתך.

(ו) **וזהו** גן נעול גו' גל נעול גו', דגן נעול היא העבודה דקיום המצוות וגל נעול הוא עסק התורה ובפרט פנימיות התורה, ושתי העבודות צריכות להיות באופן דמלכתחילה אריבער כהוראת בעל יום ההולדת⁴¹. ועד"ז הוא בההילוך דילכו מחיל אל חיל⁴², מהדרגא דאירוסין (גן נעול) להדרגא דנישואין (גל נעול), שההילוך והעלי"צ"ל באופן דלכתחילה אריבער. ובאתערותא דלתתא אתערותא דלעילא, שגם ההמשכה והגילוי מלמעלה שע"י עבודות אלו תהי' לכתחילה אריבער, גם בערך הלכתחילה אריבער דעבודת האדם. דנוסף לזה שכשהעבודה היא באופן דיגעתי, אזי ומצאתי⁴³, דמציאה היא שלא לפי ערך היגיעה, שהרי מציאה באה בהיסח הדעת⁴⁴, המציאה גופא היא באופן דלכתחילה אריבער.

ויקיי רצון, שע"י הדיבור בענינים אלה, ובפרט ע"י העבודה בזה, נזכה בקרוב ממש לגאולה העתידה, שאז יהי' השלימות דקדשנו במצותיך ותן חלקנו בתורתך,

(33) שהש"ר עה"פ.

(34) אוה"ת שה"ש כרך ב' ע' תמג.

(35) אוה"ת שם ע' תנו.

(36) תהלים קיט, יח.

(37) שמו"ר ספט"ו.

(38) פרש"י עה"פ שה"ש א, ב.

(39) לקו"ת שה"ש מח, א.

(40) פי"ז.

(41) אגרות קודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"א ע' תריז. לקו"ש ח"א ע' 124. ועוד.

(42) תהלים פד, ח.

(43) מגילה ו, ב.

(44) סנהדרין צז, א.

שלימות המצוות — ושם נעשה לפניך כמצות רצונך⁴⁵, ושלימות התורה — תורה
 חדרשה מאתי תצא⁴⁶, וכל זה יהי' באופן דלא עכבן אפילו כהרף עין⁴⁷, וזה גופא באופן
 דלכתחילה אריבער, שלא עכבן אפילו כהרף עין ממש ממש.

(45) נוסח תפלת מוסף דשבת ויו"ט. וראה תו"א ויחי מו, ד ואילך. תו"ח שם (צה, א. צו, ג-ד). אוה"ת
 ויחי כרך ו תתשכח, ב ואילך. שם כרך ז תתתסח, סע"ב ואילך. המשך וככה תרל"ז פי"ז ואילך. מצה זו תר"ם
 פס"ג. ובכ"מ.

(46) ישעי' נא, ד. ויק"ר פי"ג, ג.

(47) כמו שהי' ביציאת מצרים (מכילתא ופרש"י עה"פ בא יב, מא). והרי כימי צאתך מארץ מצרים אראנו
 נפלאות (מיכה ז, טו).